

Sygn. akt I USKP 99/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania A. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 maja 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., decyzją z dnia 31 maja 2017 r., odmówił wnioskodawcy A. B. przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, uzasadniając, że wnioskodawca nie udokumentował 15 - letniego

stażu pracy w szczególnych warunkach ani też 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd Okręgowy w T., wyrokiem z dnia 11 grudnia 2018 r., w punkcie I. zmienił zaskarżoną przez A. B. decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał mu emeryturę od 1 czerwca 2016 r., a w punkcie II. rozstrzygnął o kosztach procesu.

W sprawie ustalono, że A. B. w dniu 25 stycznia 2014 r. ukończył 60 lat. Na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca legitymował się stażem ubezpieczeniowym wynoszącym 22 lata, 5 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych. W okresie od 22 stycznia 1973 r. do 30 listopada 1985 r. pracował w Przedsiębiorstwie S. w K. Oddziale w T., a następnie w okresie od 2 grudnia 1985 r. do dnia 10 października 1995 r. w Przedsiębiorstwie B. w T.. Organ rentowy nie uznał tego zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach ze względu na błędy w wystawionych wnioskodawcy świadectwach wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w których wskazano niewłaściwe stanowiska pracy, niepokrywające się z pracami wymienionymi w Wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.).

A. B. po ukończeniu 16 roku życia, w dniu 25 stycznia 1970 r., w czasie uczęszczania do szkoły zawodowej, którą ukończył w lipcu 1971 r., pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców W. i S. B., położonym w S., o powierzchni około 6 ha, w wymiarze ponad 4 godziny dziennie. Po ukończeniu szkoły zawodowej wnioskodawca nadal pracował w tym gospodarstwie rolnym, prowadzonym już przez brata, z tym że w większym wymiarze czasu aż do czasu podjęcia zatrudnienia w Przedsiębiorstwie S. w K. Oddziale w T. od 22 stycznia 1973 r. W gospodarstwie tym pracował przy wszystkich pracach niezbędnych do jego funkcjonowania. Wykonywał prace związane z uprawą roślin i hodowlą zwierząt gospodarczych. W tym okresie wnioskodawca mieszkał w domu rodzinnym.

Wnioskodawca w podanych wyżej okresach zatrudnienia, wynoszących łącznie 20 lat, 11 miesięcy i 10 dni, wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace określone przez pracodawców jako prace na stanowisku operatora koparki.

Obsługiwał koparki linowe i hydrauliczne przy pracach wodno-melioracyjnych przy obwałowaniach [...], przy rowach melioracyjnych.

W ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawca spełnił obydwa kwestionowane przez organ rentowy warunki, tj. wykazał 25 - letni staż ubezpieczeniowy i 15-letni staż pracy w szczególnych warunkach. Sąd wskazał, że na podstawie art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm.) należy zaliczyć wnioskodawcy do ogólnego stażu pracy pracę w gospodarstwie rolnym rodziców od ukończenia 16. roku życia, tj. od 25 stycznia 1970 r. aż do podjęcia pracy poza rolnictwem w dniu 22 stycznia 1973 r. W konsekwencji Sąd uznał, że okres ten należy doliczyć do bezspornego okresu 22 lat, 5 miesięcy i 8 dni, co daje łącznie ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Odwołując się do treści art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 32 ust. 4 ustawy emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także § 1, § 2 ust. 1 i § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Sąd Okręgowy podkreślił, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się wymaganym stażem pracy w szczególnych warunkach, gdyż wykazał, że przez ponad 15 lat wykonywał prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych, za takie bowiem należy uznać prace wykonywane na stanowisku operatora koparki. Są one ujęte w wykazie A, dziale V pod pozycją 3 załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 13 listopada 2019 r., oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego, podzielając stanowisko Sądu Okręgowego, że wnioskodawca wykazał 25 - letni staż ubezpieczeniowy (w tym okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców) i 15 - letni staż pracy w szczególnych warunkach).

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie:

- prawa materialnego, a mianowicie: art. 184 w związku z art. 32 ustawy z o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 3 i § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., przez przyjęcie, że wnioskodawca spełnia warunki niezbędne do nabycia prawa do emerytury w sytuacji, gdy na dzień 1

stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego;

- przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału, to jest przez zaliczenie wnioskodawcy okresu uzupełniającego od 25 stycznia 1970 r. do 22 stycznia 1973 r. w sytuacji, gdy okres ten pokrywa się z okresem zatrudnienia jako ucznia praktycznej nauki zawodu w Zakładzie Stolarskim J. O. i okres ten został przez Zakład uwzględniony jako okres składkowy. Dzień 22 stycznia 1973 r. został także uwzględniony jako okres składkowy w Przedsiębiorstwie S..

Wnioskodawca, w piśmie zatytułowanym odpowiedź na skargę kasacyjną, wniesionym z przekroczeniem dwutygodniowego terminu, o którym mowa w art. 398⁷ k.p.c., wniósł o jej oddalenie i zasądzenia od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona.

Na wstępie przypomnieć należy, że wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c., a taki przepis powołał skarżący w podstawach kasacyjnych. Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r. V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, LEX nr 238975; z dnia 5 września 2008 r., I UK 370/07, LEX nr 785533; z dnia 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76; z

dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366). Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, LEX nr 475287).

Skarżący powołuje zatem w podstawach kasacyjnych niedopuszczalny w postępowaniu kasacyjnym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Z ustaleń faktycznych wynika, że bezsporny jest okres zatrudnienia wynoszący 22 lata, 5 miesięcy i 8 dni. Nie wiadomo jednakże, jakie okresy składają się na tak ustalony staż ogólny staż emerytalny. W związku z tym nie był wystarczający prosty zabieg polegający na doliczeniu do wyżej wskazanego okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 25 stycznia 1970 r. do 21 stycznia 1973 r., ale konieczne było skonfrontowanie go z uznanymi przez organ rentowy okresami, aby wykluczyć zdublowanie okresów.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, zastosowanie przepisów prawa materialnego do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego oznacza wadliwą subsumcję tego stanu do zawartych w nich norm prawnych, a brak stosownych ustaleń uzasadnia zarzut kasacyjny naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe jego zastosowanie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 września 2012 r., IV CSK 76/12, LEX nr 122981; z dnia 11 marca 2003 r., V CKN 1825/00, LEX nr 784216; z dnia 10 marca 2011 r., II PK 241/10, LEX nr 817524).

Brak wskazanych wyżej ustaleń uzasadnia zarzut kasacyjny naruszenia art. 184 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., orzekł jak w sentencji.

